

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-виховної роботи

 Олена ГАВРИШ

„30” „08” 2024 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи підприємницької та управлінської діяльності

для студентів освітньо-професійної програми **Монтаж, обслуговування
устаткування і систем газопостачання**

спеціальності **192 Будівництво та цивільна інженерія**

Освітньо- професійний ступінь - **фаховий молодший бакалавр**

Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС - **3**

Розробник - **Анна КОГУТ викладач**

Програму розглянуто і схвалено цикловою комісією економічних спеціальностей

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Голова циклової комісії

Анна КОГУТ

Опис навчальної дисципліни

№	Назва	
1	Освітньо-професійна програма	Монтаж, обслуговування устаткування і систем газопостачання
2	Галузь знань	19 Архітектура та будівництво
3	Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
4	Шифр і назва спеціальності	192 Будівництво та цивільна інженерія
5	Статус навчальної дисципліни	вибіркова
6	Семестр(семестри)	VI (ПЗСО)
7	Загальна кількість годин (кредитів ЄКТС)	90 годин (3 кредита)
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції лабораторні практичні семінарські	50 38 10 2
9	Форма семестрового контролю	диференційований залік
10	Мова викладання	українська
11	Самостійна робота студента	40

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни	навчити студентів ефективно використовувати у майбутній роботі інформацію з управління виробництвом; з'ясувати сутність, об'єктивні передумови становлення та умови функціонування підприємницької діяльності.
Завдання вивчення дисципліни	<ul style="list-style-type: none"> - розкрити основну мету дисципліни та визначити основні категорії підприємництва; – дати чітке уявлення про загальнотеоретичні засади підприємництва; – ознайомити із сучасним станом розвитку підприємництва та його проблемами; – сформувати у студентів цілісне бачення проблем підприємницької діяльності (підприємницькі ризики, безпека підприємницької діяльності, психологічні аспекти підприємництва); – озброїти студентів навичками і вміннями, необхідними для організації власної справи; - ознайомити з порядком організації служби маркетингу на підприємстві. - набути навичок з управління підприємством.

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	<p>ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 11. Здатність вирішувати організаційні та управлінські питання, організувати діяльність колективу, працювати в команді під час зведення об'єктів будівництва та інженерних мереж
Програмні результати навчання	<p>РН 3. Здійснювати організацію робіт та нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності, у тому числі в умовах непередбачуваних змін</p> <p>РН 4. Взаємодіяти з колегами, керівниками та клієнтами, формувати власний внесок у роботу команди, доносити до фахівців і не фахівців інформацію, ідеї, проблеми та власний досвід у сфері будівництва та цивільної інженерії.</p>

Пререквізити

Передумова для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни «Економіка галузі і нормування праці», «Економічна теорія»

Постреквізити

Після набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни переходити до написання дипломного проєкту, проходження переддипломної практики.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» («5»)	Здобувач освіти глибоко, ґрунтовно засвоїв програмний матеріал, досконало, логічно послідовно його викладає, розуміє сутність підприємництва та його роль в економічному розвитку. Студент активно працює протягом усього курсу і, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Студент показує глибоке оволодіння основами маркетингу та менеджменту. Практичні роботи виконані в повному обсязі. Доповідь на семінарське заняття логічно завершена, обґрунтована і систематизована.
«Добре» («4»)	Студент твердо засвоїв програмний матеріал, може розрізняти основні поняття, не допускає суттєвих неточностей, розуміє сутність підприємництва та його роль в економічному розвитку. У відповідях на питання, як правило, вірно застосовує теоретичні положення при рішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Студент показує оволодіння основами маркетингу та менеджменту. Практичні роботи виконані в повному обсязі. Доповідь на семінарське заняття логічно завершена, обґрунтована і систематизована, але з певними неточностями.
«Задовільно» («3»)	Здобувач освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом з підприємництва, основ маркетингу та менеджменту, не завжди може розрізняти поняття. Не завжди відповідає на додаткові запитання викладача з метою виявлення розуміння того чи іншого навчального матеріалу. Володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу. Практичні роботи виконані в неповному обсязі. Під час семінарського заняття дає не повні відповіді на запитання.
«Незадовільно» («2»)	Здобувач освіти в цілому не володіє навчальним матеріалом, не розрізняє основні поняття. Не може відтворити щойно почутий навчальний матеріал. Не відповідає на додаткові запитання викладача. Не може достовірно викласти опрацьований теоретичний матеріал. Практичні роботи виконані в неповному обсязі. На семінарському занятті веде себе пасивно

Тематичний план

№ з/п	Назви змістових модулів, тем	Всього годин	Аудиторні				Самостійна робота
			лекції	практичні	семінарські	лабораторні	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Модуль 1						
	Тема 1. Основи підприємництва						
1	Тема 1.1. Економічна суть, особливості організації і розвитку підприємництва	2	2				
2	Тема 1.2 Сутність підприємництва та його роль в економічному розвитку суспільства	2	2				
3	Тема 1.3. Підприємець як ключова фігура ринку	4	2				2
4	Тема 1.4 Організаційні форми підприємництва	4	2				2
5	Тема 1.5 Особливості малого підприємництва в Україні	4	2				2
6	Тема 1.6 Правове забезпечення розвитку підприємництва	6	2	2			2
7	Тема 1.7 Фінансове забезпечення і оподаткування малого бізнесу	6	2	2			2
8	Тема 1.8 Підприємницький ризик і страхування	4	2				2
	Модуль 2						
	Тема 2. Основи маркетингу						
9	Тема 2.1. Суть і цілі маркетингу	2	2				
10	Тема 2.2. Маркетингове середовище і маркетингова інформація	6	2				4
11	Тема 2.3. Маркетингова товарна політика	6	2		2		2
12	Тема 2.4 Маркетингова цінова політика	4	2				2
13	Тема 2.5 Маркетингова політика комунікацій та стимулювання	6	2	2			2
	Модуль 3						
	Тема 3. Основи менеджменту						
14	Тема 3.1. Менеджмент як наука ефективного управління фірмою в ринкових умовах	6	2				4
15	Тема 3.2. Функції менеджменту	6	2	2			2
16	Тема 3.3 Мотивація в менеджменті	4	2				2
17	Тема 3.4 Влада і лідерство в менеджменті	6	2	2			2
18	Тема 3.5 Інформація і комунікація в менеджменті	6	2				4
19	Тема 3.6 Основи управлінських рішень	6	2				4
	Всього	90	38	10	2		40

Зміст програми навчальної дисципліни

№	Номер модуля, теми програми. Тема заняття та його короткий зміст	Кількість годин			Види навчальних занять та методи їх проведення	Навчально- методична література, унаочнення, методичні рекомендації, інструкційні матеріали, тощо	Самостійне вивчення	Форми контролю
		всього	аудиторні	сам. вивчення				
МОДУЛЬ 1								
	Тема 1. Основи підприємництва							
1.	Тема 1.1. Економічна суть, особливості організації і розвитку підприємництва. 1. Поняття і роль підприємництва в умовах розвитку соціально- орієнтованої ринкової економіки. 2. Передумови виникнення підприємництва.	2	2	-	Лекція, розповідь, бесіда	(2)стор 5-9		
2	Тема 1.2 Сутність підприємництва та його роль в економічному розвитку суспільства. 1. Типи та сфери підприємницької діяльності. 2. Суб'єкти і об'єкти підприємницької діяльності. 3. Роль підприємництва в економіці держави.	2	2		Лекція, розповідь, бесіда	(1)стор 7-12		Усне опитування
3	Тема 1.3. Підприємець як ключова фігура ринку. 1. Мотиваційні критерії бізнесу. 2. Особисті і суспільні якості підприємця. 3. Плюси і мінуси заснування власної справи.	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(3)стор. 20-24	4. Економічна, юридична, етична та соціальна відповідальність. 5. Форми соціальної відповідальності (6) стор.60-67	Усне опитування

4	Тема 1.4 Організаційні форми підприємництва. 1. Основні види підприємницької діяльності за організаційними формами. 2. Класифікація форм підприємництва. 3. Складні форми підприємницької діяльності	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(2)стор.34 - 40	4. Господарські товариства. 5. Особливості діяльності виробничого кооперативу (2)стор.59-60	
5	Тема 1.5 Особливості малого підприємництва в Україні 1.Економічна сутність малого підприємництва 2. Функції малого підприємництва 3.Розвиток малого підприємництва в Україні.	4	2	2		(7) стор. 74-136	4.Сутність селянського господарства 5.Види та об'єднання підприємств 6.Франчайзинг як особлива форма організації бізнесу. (7) стор. 74-136	
6	Тема 1.6 Правове забезпечення розвитку підприємництва. 1. Засновницькі документи та їх підготовка 2. Статутний капітал та його формування 3. Державна реєстрація підприємництва	4	2	2		(1)стор.34 - 40	4. Ліцензування підприємницької діяльності (1)стор.38 - 40	Усне опитування
7	Практична робота 1. Організаційно-правові форми ведення бізнесу	2	2	-	Практичне заняття			Захист ПР
8	Тема 1.7 Фінансове забезпечення і оподаткування малого бізнесу. 1. Основні види фінансування підприємницької діяльності. 2. Податкова система України та її функції 3. Класифікація податків.	4	2	2	Лекція, бесіда	(1) стор.40-45 (2) стор. 187-197	4. Застосування загальної системи оподаткування (2) стор. 190-197	
9	Практична робота 2. Управління фінансами та сплата податків	2	2	-	Практичне заняття			Захист ПР
10	Тема 1.8 Підприємницький ризик і страхування. 1 .Сутність і зміст ризиків у підприємницької діяльності. 2.Можливі збитки від ризиків. 3.Попереджувальні заходи, способи нейтралізації	4	2	2		(3) стор. 28-34	4.Страхування як метод зниження ризиків. (3) стор. 32-34	Тестування

	та мінімізації негативних наслідків можливих ризиків.							
МОДУЛЬ 2								
Тема 2. Основи маркетингу								
11	Тема 2.1. Суть і цілі маркетингу. 1. Сутність маркетингу. 2. Причини розвитку маркетингу. 3. Цілі маркетингової діяльності.	2	2	-	Лекція, розповідь, бесіда	(5) стор. 10-24		
12	Тема 2.2. Маркетингове середовище і маркетингова інформація. 1. Склад маркетингового середовища 2. Основні фактори мікросередовища 3. Основні фактори макросередовища	6	2	4	Лекція, розповідь, бесіда	(5) стор. 35 - 38 (5) стор. 44 - 52	4. Система внутрішньої звітності 5. Система збору зовнішньої поточної маркетингової інформації 6. Система маркетингових досліджень. (5) стор. 44 - 52	Фронтальне опитування
13	Тема 2.3. Маркетингова товарна політика. 1. Товар та його характеристики 2. Споживчі властивості товару 3. Класифікація товарів	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(6) стор. 177-181	4. Життєвий цикл товару 5. Процес розробки нового товару, конкурентоспроможність	
14	Семінарське заняття № 1 Сегментування ринку, вибір цільових сегментів і позиціонування товару 1. Поняття і зміст сегментації ринку 2. Критерії сегментації ринку 3. Принципи та методи сегментування 4. Вибір цільових сегментів ринку. 5. Позиціонування товару	2	2	-	Семінарське заняття	(5) стор. 60 - 72		Захист доповідей

15	Тема 2.4 Маркетингова цінова політика 1. Вибір мети ціноутворення. 2. Визначення еластичності ціни і попиту. 3. Оцінка витрат і аналіз цін на товари конкурентів.	4	2	2		(6) стор. 181-190	4. Вибір методу ціноутворення і утворення остаточної ціни. (6) стор. 189-190		
16	Тема 2.5 Маркетингова політика комунікацій та стимулювання 1. Комплекс маркетингових комунікацій 2. Реклама, її суть і значення 3. Види реклами	4	2	2	Лекція, бесіда	(5) стор. 111 - 118	4. Основні рішення в сфері реклами (5) стор. 111 - 118	Тестування	
17	Практична робота 3 Реклама як основний елемент маркетингових комунікацій	2	2	-	Практичне заняття			Захист ПР	
МОДУЛЬ 3									
	Тема 3. Основи менеджменту								
18	Тема 3.1. Менеджмент як наука ефективного управління фірмою в ринкових умовах. 1. Суть, поняття, цілі і завдання менеджменту 2. Система методів менеджменту 3. Принципи менеджменту 4. Механізм впливу менеджменту на людину	6	2	4	Лекція, розповідь, бесіда	(4) стор. 5 - 9	5. Основні історичні етапи і школи менеджменту 6. Горизонтальний та вертикальний розподіл праці управлінських працівників. 7. Відмінності між поняттями менеджмент та управління (8) стор. 136-190		
19	Тема 3.2. Функції менеджменту. 1. Основне призначення функції планування. 2. Функція організації в менеджменті. 3. Мотивація як функція в менеджменті. 4. Функцій бізнес-плану.	4	2	2	Лекція, бесіда	(4) стор. 12 - 18 (4) стор. 26-31	5. Призначення бізнес-плану. 6. Структура бізнес-плану. (6) стор. 86-107	Індивідуальне опитування	
20	Практична робота 4. Розробка бізнес-плану	2	2	-	Практичне заняття			Захист ПР	

21	Тема 3.3 Мотивація в менеджменті 1. Мотивація як функція менеджменту. 2. Потреби та мотиви. 3. Суть контролю в менеджменті 4. Види контролю	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(8) стор. 200-340	5. Ефективність менеджменту (8) стор.742-788	Усне опитування
22	Тема 3.4 Влада і лідерство в менеджменті. 1. Влада як форма цілеспрямованого впливу 2. Керівництво як процес здійснення влади 3. Стилi керівництва	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(4) стор. 65 – 69 (8) стор. 398-450	4. Управління конфліктами 5.Способи вирішення конфліктних ситуацій (8) стор. 524-570	
23	Практична робота 5. Психологія управління (визначення типу темпераменту)	2	2	-	Практичне заняття			Захист ПЗ
24	Тема 3.5 Інформація і комунікація в менеджменті. 1.Управлінська інформація, види, джерела 2.Вимоги до інформації. 3.Діловодство і документація. 4.Робота з інтернет-ресурсами.	6	2	4	Лекція, бесіда	(4) стор. 72 – 76	5. Комунікаційні мережі 6.Формальні і неформальні комунікації 7.Бар'єри комунікацій (8) стор. 451-480	
25	Тема 3.6 Основи управлінських рішень. 1.Стадія підготовки 2. Стадія ухвалення 3. Стадія реалізації рішення	6	2	4	Лекція, розповідь, бесіда	(4) стор. 102 - 104 (4) стор. 135 - 141	4. Рішення що приймаються в ситуаціях невизначеності 5. Рішення що приймаються в ситуаціях ризику (4) стор. 135 - 141	Тестування
	ВСЬОГО	90	50	40				

Рекомендована література

Основна

1. Основи підприємницької діяльності : підручник / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. – 515 с.
2. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу: Навч. посібник. / За ред. М.М. Ільчука, - К: Вища освіта, 2002.- 398с.
3. Підприємництво : підручник / І. В. Гонтарева. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 392 с.
4. Менеджмент. Навчальний посібник. / за редакцією С.І. Михайлова. - Вінниця: Нова книга, 2006 – 416 с.
5. Маркетинг: навчальний посібник/ Н.М.Роздайбіда, М.Р.Муц, Л.С.Полянська, Ю.М.Булега.- К.: Аграрна освіта, 2011.- 326 с.
6. С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. – Харків : УкрДУЗТ, 2018. – Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. – 241 с.,
7. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність. Навчальний посібник. / За науковою ред. О. Л. Ануфрієвої/ – Івано-Франківськ, «ЛілеяНВ», – 2014. – 304 с
8. Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир: Вид-во «Рута», 2021. – 856 с.

Інформаційні ресурси

1. Господарський Кодекс України // Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Податковий Кодекс України// Режим доступу <http://sts.gov.ua/nk/>
3. Цивільний Кодекс України // Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Митний Кодекс України // Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Кодекс законів про працю України // Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>